

Tyskisut ingerlaqqittunut B - 2022

1. Ilinniartitsissutip inissisimanagera

Tyskisoorneq piginnaasassanik ilinniartitsissutaavoq, ilisimasassanik ilinniartitsissutaavoq kulturimillu ilinniartitsissutaalluni. Immikkoortut taanna naligiipput imminnullu imminnullu piunasaqaateqarfigeqatigiiffiullutik. Tyskisut ilinniartitsissummi nunani tyskisut oqaluffiusuni kulturimi, oqaluttuarisaanermi inuiaqatigiinnilu pissutsit sammineqarput, taamaalillunilu inulerinermik inuiaqatigiinnillu ilinniakkani immikkoortunik pingaarnernik imaqlarluni. Tyskisut ilinniartitsissut ilinniartut ilianniagaqarnermi piginnaasaannut tamanut tunngasunut tapersiivoq.

2. Ilinniartitsissummi anguniakkat

Ilisimasat piginnaasallu

Ilinniartut tyskisut paasisinnaassapput aammalu oqalunnerit allannerillu isummerfigisinnaassallugit, aammalu oqaatsit aqqissuussaanagerat pillugu imatut ilisimasaqartigissapput paasisimasaqartigissallutillu tyskisut tunngaviusumik annertussuseqartumik attaveqarsinnaassallutik. Ilinniartut aammattaq immikkoortuni toqqakkani nunanut namminermit, Europamut nunanullu tamanut tunngasuni nunanut tyskisut oqaluffiusunut tunngatillugu kulturimi, oqaluttuarisaanermi inuiaqatigiinnilu pissutsinik paasisaqassallutik.

Iikkagaqartarnermi sulinermilu piginnaasat

Ilinniartut ilinniartitsissutini allani ilisimasat tyskisut ilinniarnermut ataatsimoortissinnaassavaat, aammalu tyskisut oqaasertanik ilinniagaqarnermi ilinnartitsissutinut allanut tunngassuteqartunik ilisimasat isummerfigisinnaassavaat.

Inuttut inuillu akornanni attaveqatigiittarnermi piginnaasat

Ilinniartut tyskisut ilinniartitsissummi oqaatsinik imatut piginnaasaqartigissapput, ilisimaqartigissallutik paasisaqarsimatigissallutillu aammalu atornissaannut tulluuttunik tyskisut oqaatsinik ilisimasaqartigissallutik attaveqatitigiittarnermi piginaasamik ineriartortinnissaannut tunngavissaqassallutik.

Kulturikkut inuiaqatigiillu akornanni piginnaasat

Ilinniartut misigisassanik, qisuariaateqartarnermik kusanartuliornermillu ilisimasaqarnermut aallaavittut atuakkianik eqqumiitsuliornermilu oqariartaatsinik allanik paasinnissapput. Taassuma saniatigut ilinniartut kulturit akornanni imatut piginnaasaqartigissapput, tyskisut sulinerminni kulturit aallat inuiaqatigiinnilu pissutsit pillugit ilisimasatik paasisatillu ilanngussinnaallugit. Tassunga atatillugu ilinniartut qisuariaateqarlutik, sungiussillutik paasinnillutillu allanik kulturilinnik oqaloqateqarsinnaassapput.

3. Iikkagassatut anguniakkat imarisaalu

3.1 Ilkkagassatut anguniakkat

Ilinniartut ukuninnga piginnaasaqassapput:

- a) tunngaviusumik oqaatsinik ajornanngitsunik oqaluttoqaraangat tyskisut oqalunnerit imarisaannik paasinnissaassallutik,
- b) oqaasertat assigiinngiiaartut suliareqqaarneqarnikuunngitsut nutaanerit ajornanngitsullu atuarlugit paasillugillu aammalu allaatigisani oqaasertat suliareqqaarneqarnikuunngitsut misissorlugit,
- c) oqaasertat sammisallu ilinniarneqarnikut tyskisut nassuiarlugit, taakkulu nalilersorlugit sammisanullu allanut atassuteqartillugit, tassani oqaatsit atorsinnaasat allannguallartarnerat atorneqassallugu aammalu oqaatsit suussusii oqaaseqatigiillu eqqortunik atorlugit
- d) sammisat ilisimasatik pillugit oqaatsit imminut atasut kukkuneqanngingajattumillu atorlugit tyskisut oqaloqateqarsinnaallutik aammalu isummat assigiinngitsut nassuiarsinnaallugit oqallisigisinnaallugillu,
- e) oqaatsit atorsinnaasat ajornanngisut oqariartaatsillu atorneqarajuttartut atorlugit oqaasertat sammisallu ilinniarsimanngisat pillugit oqaluinnarluni tyskisut oqaaseqarsinnaassallutik,
- f) assigiinngiiaartunik oqaatsinik atugaqarsinnaalluni oqaatsit suussusii oqaaseqatigiillu pingaarnerit nalorninani atorlugit tyskisut allattariarsorlutik oqaaseqarsinnaassallutik,
- g) tusarnaartarnermi atuarnermilu periutsit aamma oqaluinnarluni attaveqartarnermi periutsit atorsinnaassallugit annertusarsinnaassallugillu,
- h) atuakkiani oqaasertat eqqumiitsuliornermilu oqariartaatsit allat pillugit tyskisut nassuiarsinnaallugit qisuariarfigisinnaallugillu taakkulu nalilersorsinnaallugit nassuiaasiorsinnaallugillu,
- i) Tysklandi pingaartinnerullugu nunanut tyskisut oqaaseqarfiusunut tunngatillugu 1945-p kingorna kulturikkut, oqaluttuarisaanermi inuiaqatigiinnilu pissutsit tyskisut nassuiarsinnaallugit,
- j) Oqaasertat tusagassiuutillu piviusuusaartitat piviusuusaartitaanngitsullu atorlugit aammalu kulturimi inuiaqatigiinnilu pissutsit allat pillugit suliaqarnermi oqaasertat sammisallu sanilliullugit nunani tyskisut oqaaluffiusuni inuuniarnermi pissutsit, naleqartitat ileqqullu pillugit tunngaviusumik ilisimasat ilanngussinnaallugit.

3.2 Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnerit

Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnerit tassaapput:

- a) Tysklandi 1945-p kingorna pingaarnerutillugu nunani tyskisut oqaaseqarfiusuni kulturimi, oqaluttuarisaanermi inuiaqatigiinnilu pissutsit pillugit quppererit toqqakkat, tassunnga ilanngullugu 1945 sioqqullugu sammisat pillugit oqaasertaq minnerpaamik oqaaseq,
- b) Tysklandi pingaarnerutillugu nunani tyskisut oqaaseqarfiusuni maannakkut pissutsit,
- c) atuakkiani oqaasertat Tysklandimi eqqumiitsuliornermik aamma inuuniarnermi atugassanik, naleqartitanik ileqqunillu ilinniartunik misigisaqartitsisinnaasut

assigiinngiaartut, tassunga ilanngullugit ukiunikingullerni qulini oqaasertat tusagassiuutinilu elektroniskiusuni allaatigisat,

- d) kulturikkut inuiataqatigiinnilu pissutsit, Tysklandip kulturinilu inuiaqatigiinnilu allani assigiissutsit assigiinngissutillu isiginiarlugit,
- e) allattariarsorluni oqaluttariarsorlunilu oqaatsinik atuinnermi attaveqartarnermilu tunngaviusumik ileqqut malittarisassallu, tassunga ilanngullugit kulturimut inuiaqatigiinnullu pissutsini assigiinngitsuni oqaatsit atorsinnaasat atorveqartarnerat aamma
- f) tyskit oqaasiannik oqaatsillu aaqqissuussaanerannik tunngaviusumik malittarisassat ileqqullu, tassunga ilanngullugit attaveqartarnermi oqaatsinillu ilikkagaqartarnermi periutsit naleqquttut ilinniarnertat.

Allatanik paasinneriaaseq annertusisaq aallaavigineqassaaq. Allatat piviusuunngitsunik piviusunillu allaserinnittut ataatsikkut periutsinik assigiinngitsunik atuiffiusut tyskisuujuussapput annermillu suliareqqitaassanatik.

3.3 Illassutitut ilinniakkat

Ilinniartut taamaallaat pingaarnertut ilinniakkat atorlugit ilikkagassatigut anguniakkat angusinnaassannigilaat. Illassutitut ilinniakkanik toqqaanermi ilinniakkap sammiavinik toqqagaq apequtaalluinnassaaq, tassa ilinniakkat sammivianni inuussutissarsiornermi pissutsit oqaatsillu inuussutissarsiornermut tunngasut oqaluttariarsorluni allattariarsorlunilu sulinnermi Tysklandimilu suliffeqarfiit pillugit pissutsit pingaartinneqassammata.

Illassutitut ilinniakkani ilinniartut oqaatsinik ilisimasaat atassuteqartitsinerallu itisilerneqassapput aammalu pingaarnertut ilinniakkani atuakkianut kulturimullu tunngasut Europamut tunngatillugu tyskit kulturianik assigiinngiaarnerusumik atassuteqartitsisoqassalluni. Aammattaaq pingaarnertut ilinniakkanut tunngatillugu illassutitut ilinniakkani Kalaallit Nunaanni nunanilu tamani pissutsinut sapinngisamik annertunerpaamik attuumassuteqartitsisoqassaaq.

4. Aaqqissuussineq

4.1 Ilinniartitseriatsimi periutsit

- a) Ilinniartitsinerni ilinniartut ilinniakkani qaffasissusiat ilisimasaallu aallaavigineqassapput.
- b) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitsisut ilinniartullu akornani ilikkagaqartarnermi oqaloqatigiittarnerattut sapinngisamik isikkulerlugu.
- c) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitseriaatsit assigiinngitsut paarlakaajaanneqassallutik.
- d) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut soqutigisaat pisariaqartitaallu isiginiarneqassallutik, taaamaalilluni ilinniartut ilinniartitsissutip

pissanganartuuneranik, naleqquttuuneranik soqutiginaruuneranillu misigisaqarnissamut periarfissinneqassallutik.

- e) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniagaqarnerup ingerlanneqarnerini ataasiakkaani sammisanilu ineriartortitsinermi ilinniartitsissut siuariarfiussalluni, tassa ilinniartitsissummi oqaatsit oqariartaatsillu ineriartorfiussallutik, taamaalilluni ilinniartut namminneerlutik suliariaaseqarnissamik ajornakusoortunillu eqqarsartarnissamut piffissap ingerlanerani sungiusarneqassallutik.
- f) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq inuiaqatigiinnut avatangiiserisanut annertunerpaamik attuumassuteqalersillugu.

Ilinniartitsinermi qitiuvuq ilinniartut ataasiakkaat ilinniakkami siuariartornissaat aammalu ilinniartitsinermik assigiinngiaartitsineq taamaalilluni ilinniartitsinermik aaqqissuussinermi saneqqunneqarsinnaanngilaq. Ilinniartitsinermi ilinniakkat ataatsimoortinneqartut misiginissaat ilinniartitsinermi pingaartinneqarpoq. Oqaatsinut tunngasunik suliaqarnermi oqaatsinik atuineq suli isiginiarneqarpoq. Ilinniartut nutaaliorsinnaaner at nalinginnaanngitsumillu eqqarsarsinnaaner at ilinniartitsinermi siuarsarneqassapput.

Ilinniartitsineq sapinngisamik annertunerpaamik tyskisut ingerlanneqassaaq.

4.2 Suleriaatsit

Suleriaatsinik toqqaanermi oqaatsitigut imarisaatigullu ajornakusoortuunissaannut nammineerlunilu sulinerup annertussaasunut tunngatillugu assigiinngiaartitsinermik siuariartortitsinermillu tunngaviit tunngavigineqassapput, kisiannili ilinniartut assigiinngitsuunerat, ilikkagaqariaasiat pisariaqartitaallu aamma isiginiarneqassallutik. Suleriaatsit suliaassallu assigiinngiaartut ilinniartut attaveqatigiinnermi piginaasaannik nutaaliorsinnaassusiannillu ineriartortitsisut isiginiarneqassapput.

Sulineq sammisat assigiinngitsut arfinilinniit arfineq pingasut atorlugit aaqqissuunneqassaaq, sulinermilu tassani ilikkagaqarnissamut anguniakkat ilanngunneqarnissaat qulakkeerneqassaaq. Ilinniartitseriaatsit assigiinngitsut atorneqartussanngullugit ilinniartitsineq aaqqissuunneqassaaq.

Ilinniartut ilinnianermi allattariarsorluni suliaassat aalajangersimasumik amerlassusillit suliarissavaat. Suliaassat ilaat sammisanut ilinniakkanut atatillugu suliarineqassapput. Allattariarsorluni suliat tyskisut ilinniartitsissummi pingaarnertut piginnaasassanik sungiusarnermut ilaassapput, tassa allattarissanik suliaqarnermi ilinniartut ingerlatitseqqiisarnermi piginnassaannik oqaatsinillu kukkuneqanngitsumik eqqortumillu atuisinnaanissaannik nukittorsarneqartarmat. Allattarissanik suliaqarneq aqutugalugu ilinniakkanik aaqqissuussamik ingerlatitseqqiisarnermik ilinniartut aamma sungiusarneqartarput. Allattariarsorluni suliat ilaanni piviusuni attaveqatigiittarnerit isiginiarneqassapput.

4.3 It

Ilinniartut aallaqqaataaniilli suleriaatsinik It-mik tunngavilinnik ilisaritneqassapput. It ilinniartitsinnermut ilaatineqassaaq aamma allattariarsorluni oqaluttariarsorlunilu attaveqatigiinnermut saqqummiinnermullu, paasissutissanik ujarlernerumut kiisalu oqaatsitigut pisinnaasat inerisarnerannut misilerarnerannullu ikorfartuutitut atorneqassalluni. Tamatuma saniatigut It-p ilinniartitsinnermut ilaatinneqarnerata ilinniartut periarfississavai oqaatsit ataqatigiiffinni nikerartuni, piviusuni maannalu pisuni misiginissaannut. Oqaatsinik suliaqarnerup, It-p aamma suleriaatsinik aaqqissuussinerup ataqatigiinnerat atatsimoorpoq.

4.4 Ilinniartitsissummi oqaatsit

Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut ilinniartitsissumi oqaatsinik aammalu ilinniartitsissummi oqariaatsinik paasinnittarnerat atuisarnerallu aaqqissuussamik ineriartortinneqarluni. Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitsissutit siulianni oqaatsinik oqariaatsinillu ilinniartut piffissap ingerlanerani paasinnilluarsinnaatikkiartortillugit atuisinnaalluartikkiartortillugillu.

4.5 Ilinniartitsissutitut allanut atassuteqartitsineq

Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq, piffissat ilaanni ilinniartitsissutit akornanni sulisoqartarluni aammalu ilinniartitsissutit allat atuuffiit sanilliussisoqartarluni.

5 Nalilersuineq

5.1 Ingerlaavartumik nalilersuisarneq

Ilikkagassatut siunertat ilinniartut oqaluttarissani allattarissanilu killiffiannik ingerlaavartumik nalilersuisarnerumut tunngaviupput. Ilinniartut oqaluttarissani allattarissanilupginnaasaat piginnaasat, ilisimasat naammassisaqartarnerlu eqqarsaatigalugit ingerlaavartumik nalilersorneqartassapput, taamaalilluni ilinniartut ataasiakkaat killiffimminnik ingerlaavartumik ilisimasaqartassallutik. ilinniarnermi misissuinerit, misiliinerit misilitsinnerillu ilikkagassatut siunertanut tunngatillugu ilinniartut killiffiannik ilisimasaqarfiulissapput aammalu ilinniartitsissummi ilinniartut siuariartornerisa ingerlaannarnissaanut tapersiissalluni.

5.2 Misilitseriaatsit

Suliakkiissut tyskisut allatanik ilisimareerneqanngitsunik imalik quppernerillu nalinginnaasut sisamat missaannik annertussusilik aallaavigalugu ataasiarluni oqaluttariarsorluni misilitsittoqassaaq. Allatat qulequttanut ilinniarsimasat ilaannut attuumassuteqassapput. Atortussani taamaallaat oqaatsit immikkut ajornakusoortut oqaaseqaatillu piviusut pisariaqartut kisimik nalunaarneqassapput. Qulequttat misilitsinnermut tunngavissatut ilaasut ataatsimoorlutik ilikkagassatut anguniakkat ilinniartitsissutillu imarisai pingaarnert matussusissavaat. Qulequtaq ilisimatusagaq saqqummiinnermut ilaatinneqassaaq, itisilerillunilu oqaloqatigiinnermik malitseqartinneqarluni. Misilitsinneq tyskisut ingerlanneqassaaq, ilaassappullu saqqummiineq, oqaloqatigiinneq, allatanik paasinninneq aamma sanilliussineq.

Allatat atortussat misilitsinnissaq ullormik sioqqullugu tunniunneqassapput, nalunaaquttallu akunneri 24-t missaat piareersarfiussallutik, taamaattoq akunnernik 24-nik ikinnerunngitsut.

Qupperneq nalinginnaasoq allatanut taalliaanngitsunut 2400-nik naqinneqarpoq (akunnequsiinerit ilanngullugit), taallianut isiginnaartitsissutinullu atatillugu titarnerit 30-ussapput, elektroniskimik tusagassiissutinut atatillugu minutsit pingasuussapput.

Soraarummeerneq soraarummeertumut ataatsimut minutsinik 30-nik sivisussuseqassaaq.

5.3 Naliliinermi tunngaviit

Soraarummeertut suliaqarnerminni ilikkagassatut siunertanik qanoq malinnitsiginersut nalilersuinermi nalilerneqassaaq. Naliliinermi ilinniartup pisinnaasai uku pingaartinneqassapput:

- a) oqaasertamik ilisimanngisamik saqqummiineq atassuteqartitsinerlu,
- b) sammisani ilinniakkani tyskit kulturiat, atuakkiaat inuiaqatigiillu pillugit immikkoortut naleqquttut ilanngunneqarnerat aamma
- c) oqaloqatigiittarnermik oqaasertanillu paasinninnermi piginnaasat, tassani oqaatsit imminnut atanerat immikkoortualuit eqqortuunerannit pingaarnerullutik.

Soraarummeerummi tyskisut oqaasertai pingaartinneqarnerussapput. Ataatsimut nalilersuineq tunngavigalugu karakteriliisoqassaaq.